

3181

Dr. Ramasetter Róbert
I. Disztér 2. II. 8.

Budapest

KELET

KELET-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100

Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejfelj drágább

Csehszlovákiában
Egy hónapra — — ck 40—
Egyszám ára — — ck 2—

1926 október 8 Péntek

Kolozsvár * IX. évfolyam * 219 szám

5687 Tisri 30

Ön

a mai naptól kezdve

ingyen olvashatja az Új Keletet

mert visszakapja a pénzt, amit a lap vásárlására kiad. A mai naptól kezdve az Új Kelet minden számában egy öt lejről szóló szelvényt talál, amelyet a lap belsejében felsorolt kereskedők a náluk vásárolt áruk összegének tíz százaléka erejéig készpénzfizetés gyanánt fogadnak el. Ilyenformán Ön csakugyan

visszakapja a pénzt,

amit az Új Kelet megvásárlására fordított, mert az ország legjobbnevű kereskedő-cégeinél az Új Kelet szelvényeivel fizetheti vásárlásait,

sőt ha előfizet

az Új Keletre, ami Önnek havonta alig 100 lej kiadást jelent, úgy az Új Kelet által adott szelvények révén, amelyek összege havonta 125—130 leire rug, valósággal

nyereségre tesz szert

Ezt a páratlan, szinte amerikai stílusú kedvezményt ama előnyös kapcsolatok révén juttathatjuk olvasóinknak, amely az Új Kelet és az ország tekintélyes kereskedői között fennáll. A lap belsejében felsorolt kereskedőkkel történt kötelező megállapodásunk értelmében a szelvényeket csak a fizetés alkalmával, a pénztárnál kell átadni, úgy hogy Ön ezáltal ténylegesen visszakapja a szelvények ellenében pénzt, amit a lapért fizetett.

Tegyen egy kísérletet

és meg fog győződni róla, hogy e szelvényrendszer révén csakugyan ingyen jut hozzá Erdély legjobban szerkesztett és legmegbízhatóbb napilapjához.

A harmadik vádbiztos

Az a közigazgatási tojástánc, amely immár hónapok óta folyik változó intenzitással Kolozsvár város tanácsának feloszlása körül, messze túllépi a lokális kereteket és egész országunk politikai életének és kormányzati rendszerének szomorú tükörképévé torzul. Mi történtek itt tulajdonképpen? Megválasztanak egy városi tanácsot a törvény előírásai szerint, a városi tanács megkezdje és folytassa működését ugyancsak a törvények és rendeletek utstításainak szigorú szemelött tartásával, a város közönsége kezd végre fellélegezni, hogy ime nyolc éves interregnum után végre ismét saját választottai útján intézheti legfelsőbb ügyeit, közben azonban jön egy új kormány, amelynek nem tetszik a tanács személyi összetétele s ezzel vége a szépen megindult munkának, vége a reménykedéseknek. Megindul, egy eszközeiben és módszereiben páratlanul érdemes hajsza a tanács ellen, szszal a kifejezett céllal, hogy ennek a tanácsnak pusztulnia kell a város éléről.

A kormányban azonban nincs meg a kellő bátorság hozzá, hogy nyíltan és leplezetés nélkül hajtsa végre szándékát, hanem kerülőutakon és látszólag a törvényesség alapján állva igyekszik eltenni lábálól a városi autonómia hordozóit. Egy kínos akció veszi kezdetét. Megindul az ürügykeresés. A törvény ugyanis egyik alárendelt jelentőségű paragrafusában jogot ad a kormánynak, hogy amennyiben valamely városi tanács nyílt törvénysértést követ el, úgy feloszlathatja azt. A föld alól is kell tehát egy olyan törvénysértést keresni, amelyet Kolozsvár város tanácsa rövid működése alatt elkövetett. És jönnek a vizsgálóbiztosok hosszú sorban. Vizsgálják a városi tanács ügykezelését, vizsgálják a városi tanácsosok köz és magánéletét, múltjukat és jövőjüket, csak hogy valahonnan kikaparhassanak egy icinyke picinyke törvénysértést, amelynek alapján nyugodt lélekkel szétverhessék a tanácsot. De hasztalan.

A kolozsvári városházán immár a harmadik ilyen vizsgálóbiztos jelenik meg. Ha eddig lett is volna okunk kételkedni a kolozsvári városi tanács becsületességében és törvénytisztletében, úgy ezúttal valóban meg kell hajtánunk az elismerés zászlóját. Mert lehet e fényesebb erkölcsi bizonyítvány egy ellenzékiek ismert városi tanács számára, mint az, hogy két vizsgálóbiztos ment már el innen anélkül, hogy a törvénysértésnek olyan kicsi mértékét bírták volna kikaparni, amely elegendő lett volna ahhoz, hogy a kormány legalább bekapaszkodhassék. Igen, a kormány vizsgálóbiztosai állították ki a legjobb bizonyítványt erről a tanácsról és ő a legdöntőbb tanúk emellett, hogy ez a tanács mindenképpen igyekezett hivatása magaslatán állni és rövid működése alatt hűvös óra volt az állam törvényeinek.

Hogy milyen eredménnyel járt a harmadik vizsgálóbiztos működése, aki tegnap terjesztette elő tizenkét vádpontját, azt még nem tudhatjuk, de őszintén megvallva nem is érdekel bennünket. Hogyis érdekelhetne, amikor tudjuk, hogy Tomescu vizsgálóbiztos mindössze negyvennyolc órát töltött Kolozsváron, amely idő alatt egy normális képességekkel rendelkező ember még csak nem tudja tekinteni egy olyan nagy város bonyolult közigazgatási gépezetét, mint Kolozsvár. Am Tomescu inspektor nyilván emle fölötti képességekkel rendelkezik, másfelől azonban hogyan tudott volna ilyen bősorkányosan rövid idő alatt tizenkét olyan vádpontot kikaparni a város tízezreire rugó ügyeitől, amelyek mind egyike alapos tanulmányozást igényelne. De nem érdekel a vizsgálóbiztos eredménye azért sem, mert jól tudjuk, hogy mindez csak hullszó-hasogatás és játék,

mert a kormány nem objektív okokat, csak ürügyeket keres.

Ha Tomescu inspektor nem tudja szállítani a megfelelő ürügyet, úgy jön majd egy negyedik és ötödik vizsgálóbiztos s mivel a kolozsvári tanács tagjai nem angyalok, csak egyszerű esendő emberek, kik még csak nem is csalhatalanok, előbb, utóbb akadni fog ürügy, amelynek segítségével a kormány vérehajlja a régi tervét. Vagy ha minden várakozás ellenére mégsem akadna ürügy, úgy előbb-utóbb a tanács tagjai fognak ránni az állandó végzetű rákra és gyanúsításokra és elcsüggedve és feladva minden jövőbe vetett szép reményüket, önként fogják eldobni maguktól az amugyis terhes kötelességeket jelentő köztisztviseltséget.

A kolozsvári tanács ellen vezetett politikai hajsza szomorú bizonyítéka politikai közéletünk beteges elhajlásának. Önkéntelenül felvetődik a kérdés, vajjon érdemes-e a kormánynak ennyi energiát befektetni és főként ennyi erkölcsi presztízist kockára tenni tisztára azért, hogy elmozdítsa helyéből egy olyan városi tanácsot, amelynek tagjai nem az ő párthívei sorából kerülnek ki. A városi tanács, mint politikai bázis, nem igen jöhet számításba.

A tanács nem politikai, hanem pur excellence közigazgatási testület. Mindenütt máshol a leggyakoribb dolog, hogy a városi tanácsokba a kormánnyal ellentétes politikai fellegűsűk vannak többségben. De sehol eszébe nem jutna egy kormánynak, hogy emiatt feloszlassa a tanácsot. Magyarország fővárosának évtizedek óta ellenséges többségű tanácsa van. Bécs városát 1918 óta szocialista többségű tanács vezeti. Vajjon eszébe jutott valaha a keresztényszocialista osztrák kormánynak, hogy feloszlassa a bécsi városi tanácsot? Pedig elbepárolható, hogy Ausztria, vagy Magyarország politikai arculata szempontjából sokkal nagyobb jelentőséggel bír, hogy milyen összetételű Bécs, vagy Budapest városi tanácsa, mint például a román kormány szempontjától Kolozsvár tanácsa.

Politikai szempontból tehát nem volna érdemes ilyen nagy áldozatokat hozni egy vidéki város tanácsának feloszlásáért. Nem gondolhatunk tehát másra, mint arra, hogy a kormány a város husosfázekait akarja megszerezni saját hívei számára. Ez az a momentum, amely miatt a város közönsége egyre növekvő aggodalommal figyeli a tanács körül folyó tojástáncot. Ez az a momentum, amely a kormány akcióját népszerűtlenné teszi még azok előtt is, akik egyébként szimpátiával és megnyugvással kísérték a kormány eddigi tevékenységét. Erős a meggyőződésünk, hogy a kormány sokkal többet árt és sokkal többet veszít politikai népszerűségéből e feloszlátási kísérletek következtében, mint amennyit nyerhetne azzal, ha Románia valamennyi városi tanácsába máról-holnapra a saját híveit ültetné be.

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT KERESKEDŐK

LEI 5 LEI

ÉRTÉKBEN, A VÁSÁROLT ÖSSZEG TIZ SZAZALEKAIG KÉSZPÉNZFIZÉTES GYANÁNT FOGADJAK EL

Ez a szelvény érvényes nov. 23-ig

városközi
Kolozsvár vá-
reprezent-
közi mér-
sportja szá-
rad és Zsi-
állított cs-
A kolozs-
lányegesen
jöhöz játé-
ldánul nincs
Saliceanu
amérkőzésre
hogy Ko-
tizenegy-
ld, Burger,
sch, Wesel,
L. Stanou,
I. Saru,
II. Bob,
Marcsau,
bor.
zás előtt II.
t mérkőzés
kat holnap

éd,
fizetéssel
engros és
n, Piata
es 21750

dja,
dó alatt
ben!

anál.
a Erdély
több re
Szada
on 431.
yök!
viteiben.

zép, jó
hold
orgyá-
sca-
sz.

elek
nba
akítások
Ferd. 8.

Mussolini az érem másik oldaláról

Alanti cikket nemcsak Mussolini egyre erősbödő népszerűsége, hanem az agresszív külpolitikája teszi aktuálisá és egyben érdekessé, hanem az a körülmény is, hogy azt egy Páduában élő erdélyi zsidó diák írta a rettenetesen diktatórikus, akit a külföldi sajtó különösen kisebbségellenes magatartása és a népek békéjét veszélyeztető imperializmusa miatt témául választott. Mindenesetre a cikkben felsorolt adatok amellett a feltevés mellett szólának, hogy az Itália tévedő idegen nemcsak objektív, hanem színtelen lelkesedéssel szemmel tudja nézni a faszizmus ténykedését, amelyek bármilyen reakciós isek, mégis magukon viselik egy rendkívüli tehetségű államférfi szellemének bélyegét.

Massolininek a külföldön mindenki ellensége. Az egész világsajtó tájtézik ellene, különösen a francia és a német. A német illusztrált lapok egyike nemrégiben D'Annunzióval együtt hozta a Duce arcképét és a fotográfiák alatt a következő felirat diszelgett: „Vajjon melyik nagyobb örült a kettő közül?”

A francia és német sajtó gyűlölete érthető a diktátorral szemben, hiszen az új orientáció új olasz politika legközvetlenebbül e két nagyhatalom érdekeit veszélyezteti. Azonban semmi esetre sem érthető az, hogy az utódállamok kisebbségi sajtói miért tetszelegnek maguknak olyan heves Mussolini ellenes magatartással, amelyre nemcsak semmi okuk, hanem semmiféle jogcímük sincsen. Az antipátia érzelmi momentum csupán, amelyet mégsem lehet céllá emelni, különösen akkor nem, ha ezt az antipátiát ész-okok nem teszik indokolttá. Amiként minden gyűlölet legtöbbször a dolgok nemismeréséből fakad, azonképpen a Mussolini-ellenes sajtókampány is csak ezzel a nemértéssel és tájékozatlansággal indokolható és menthető. A kisebbségi sajtónak egyáltalában nem érdeke, sőt komikus vonása volna az, ha német és francia érdekekkel azonosítaná magát.

Az eredmények igazolnak

Mert ha ismernék a faszizmust otthon, házájában, ha ismernék azokat az eredményeket, amelyet a Duce úgy szociális, mint nemzeti téren elért, egészen másképpen vélekednének Itália jelenlegi viszonyairól. Mindenképp a legsúlyosabb tévedés, úgy állítani be Mussolinét, mint aki a legnagyobb ellensége a sajtószabadságnak. Ez nem igaz. Mussolini egyszerűen megvásárolja magának a sajtót, mert jól tudja, hogy a sajtó a legnagyobb hatalom, hogy a sajtó az, amelyen keresztül eszméket realizálni lehet. Tudja, hogy a Ma emberé ugyanakkor, amikor nem reagál az erőszakra, a szellemi offenzívának nem tud ellentállni. Mussolini, a volt újságíró gyakorlatból is tudja ezt, ezért igyekezett a legtöbb jelentős, olaszországi sajtóorganumot faszista kezek vezetésére bizni, egyszerűen azért, hogy megszerezte a jelentős sajtóorganumok részvénységét.

Mindenki más csak utánam jön . . .

Hangozzék bármilyen meglepésteszzerűen ez a kijelentés: Európa összes vezetőpolitikusai között egyedül Mussolini mondható zseniálisnak, teremtő szellemnek s egyben olyan bátorsággal rendelkező férfinnak, aki nem áll meg az elképzeléseknél, hanem csaknem teljes egészében tudja realizálni célkitűzéseit. Pojókák, fáltehetségek soha nem tudtak fascianálni tömegeket, ehhez vagy a zsenialitás kigyóbüvölő ereje, vagy olyan emberfeletti jellem szükséges, amellyel senki más nem rendelkezik ma Európában. Az az olasz nép, amelyik soha nem tűrt tekintélyeket, szinte transzcendens tekintélyre emelte ezt a kóbor, sokat éhezett mázoló legényt s imádta az idők múlásával nem hogy csökkenni, hanem még fokozódni. Ezt a rajongást mégsem lehet egész egyszerűen tömeghisztériával megmagyarázni.

Ami miatt Franciaország szíve fáj

A francia sajtó legszívesebben azzal az érvvel vonul fel Mussolini ellen, hogy a diktátor balkáni politikájával veszélyezteti Európa békéjét és keze mindenütt ott van, ahol valami történik. Am nem Franciaországot, sem Németországot nem őrzi pacifizmus állítja csatasorba a faszista Olaszország ellen, hiszen az ő szívük nem a Balkán sorsa miatt vérzik, hanem azért, mert a balkáni operetteknek és trag-

diáknak ezuttal nem ők a főrendezői. Franciaországnak fáj, hogy Nincies Páris helyett Rómába ment, hogy Bulgáriát észinte barátság fűzi Itáliához, hogy Románia szövetségi szerződéssel fűzte sorsát a faszista Olaszországhoz s végül, hogy a faszista Olaszország nagyobb barátságban él az orosz szovjettal, mint a két köztársaság.

Benn az országban bőség, rend és boldogság

De ne politikájunk tovább. Dokumentálják maguk a tények, hogy Mussolini rakéta-politikus csupán, aki nem tud dobpergés és ünneptetés nélkül élni, vagy pedig alkotó államférfi-e, Európa legelső államférfia?!

... Első benyomásomat a mai Olaszországról eselött két évvel, ideutazásom alkalmával szereztem. A vasúti kupéba egy olasz közlegény lépett be. Kitűnő olasz szövegtől készült egyenruhája tisztán és rendezten feszült rajta, bakancsa fénylött, mintha lakkból lett volna. Lútt, letette borayuját, amelyből egy darab húst csodaszép fehér kenyérről vett elő. Később délután alkalmam volt tapasztalni, hogy az olaszországi városokban más kenyéret, mint fehérét kapni, lehetetlen. A legszegényebb városi olasz is naponta kétszer ehet friss, hófehér zsemlet, akkor, amikor Franciaországban a barna kenyéret is csak két nappal a süés után szabad árusítani. Mindezekhez tudni kell még azt is, hogy Olaszországnak a buzatermése nem fedezi a lakosságának még egyhónapi szükségletét sem. A fehér zsemle tehát a többi tizenegy hónapban beviteiből kerül ki. Beviteiből kerül ki 42.000.000 olasz ember mindennapi

A dollárnál is jobb valuta a Sipos-féle harisnya. Kapható Cluj, Reg. Ferdinand-ut 8.

husa is, mert az olasz állatállományát tejgazdaság céljaira használja föl.

... És nem perog az árvák könyve

A másik jellemző dolog, ami magára vonta a figyelmemet a háziasszonyomnál történt. Férje, aki állami tanító volt, a háboruban esett el, özvegye a férje utáni nyugdíjból élt, két középiskolás gyermekével. A gyerekei, valamint ő maga is, rendszeren öltözködtek, őt szobakonyhas lakásuk van a központtól alig tíz percre, melyből négy ezobát ők laktak, az ötödiket én béreltem. Egy hétköznap, úgy déli egy óra felé el kellett hazulról mennem. De mielőtt elmentem volna, bementem valamiért hozzájuk. Éppen ebédelték. A második fogásnál tartottak. Mindhármuk tányérjában hus állott és előtűk bor. Buzálgatás közben megtudtam, hogy hadiözvegy háziasszonyom nyugdíjából nem csak, hogy szépen lakik és rendszeren öltözteti a gyermekeit, hanem kivétel nélkül mindennap hus és bor van náluk ebédre. Mindezekhez tudni kell azt, hogy Olaszországban a hus a legdrágább élelmiszer közé tartozik egy kg. argentinai fagyasztott marhahus 10 lirába kerül, frissen vágott marhának a husa pedig 14 Lirába . . .

Igy néz ki ama „terroris” munkája, amit a demokrácia nevében annyit szidnak és csempülnek — a parlamenti impotencia korifusai!

Weisz Gyula

Német-francia bizottság vizsgálja felül a megszállott területek incidenseit

Chamberlain nem akarja, hogy a Népszövetség elé kerüljön az ügy

(London, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A külügyi kormány diplomáciai uton közbevetette magát, hogy a megszállott német területek történetét sajnálatos események bevezarjás a német-francia kiegyezést. A „Daily Telegraph” diplomáciai munkatársa azt írja, hogy Chamberlain külügyminiszter azt tanácsolta Párisban és Berlinben, hogy a két kormány igyekezzék ezeket az incidenseket a legmesszebbmenő tárgyalásokkal megvizsgálni, nehogy az a népszövetségi tanácsban szenvedélyes vitát idézzen elő. Újjon össze egy német-francia vegyesbizottság, még pedig vagy egy

semleges állam bizalmiférfiának elnöklése alatt vagy pedig a Népszövetség vezetősége jelölje ki az elnököt.

Páris, október 7. A mai minisztertanácsban Briand külügyminiszter részletes jelentést tett a politikai helyzetről és beszámolt a megszállott területeken történt legújabb sajnálatos incidensről. A minisztertanács végeztével a külügyminiszter az újságírók előtt úgy nyilatkozott, hogy az incidens ügyében a francia kormány még eddig semmiféle lépéseket nem tett, miután az illetékes hatóságok jelentése még nem érkezett be.

Lupu kitart azok mellett, akikkel együtt szenvedett és küzdött

A Jorga- és az Argetolanu-frakció a hét végén dönt. A nemzeti parasztpárt szigorúan akarja alkalmazni az agrártörvényt

(Bucuresti-Bukarest, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt ifjomsággal tanácsa tegnapi elnöklésével ülést tartott, hogy a kongresszusra a választásokat megjeltsa. A gyűlésen Lupu nagyjelentőségű beszédet mondott, amelyben a leghatározottabban megfoglalta a szemlélyéről forgalomba került különböző híreszteléseket. Lupu kijelentette, hogy egy pillanattig sem gondolt arra, hogy barátait, akikkel együtt szenvedett és dolgozott, cserébe hagyja.

Szombaton Bukarestben gyűlést tartanak az összes jorgisták, hogy a fúzió kérdéséről s követendő magatartásáról végleges határozatot hozzanak. Jorgista körökből szerzett értesülések szerint a Jorga-frakció támogatni fogja a kormányt, de nem lép be a kormánypartba.

Az Argetolanu-frakció pártján tart ülést. A parasztpárt egyik személyisége ma a következőket mondta tudósítónak, a fúzió perspektíváiról:

— Könnyen érthető, hogy egy két nagy párt közötti fúzió, amelyneknek sorsában igen nagy számú politikai személyiség foglal helyet, nem történhetik meg bizonyos kiválások nélkül. Ami a parasztpártot illeti, Lupu dr. legutóbbi

nyilatkozatai bizonyítják, hogy ez a párt teljes egészében a fúzió utáni pártba beleolvadni.

— Ami a nemzeti párót illeti, a párt legjelentékenyebb részének az erdélyiek egységét megnyilvánul a brassói gyűlésen. Ha Jorga és Argetolanu híveikkel távoznak, ez a tény pillanatnyilag bizonyosan káros, különösen Jorga személyiségénél fogva, de nem oly természetű, amely az új párt erejét megrendíthetné.

— Az új párt programja már elkészült: a gazdasági programja a pénzügyi stabilizáció és a termelés valórizikációja körül mozog. Agrárprogramunk körül kezelt riasztó hírek semmivel nem csökkennek igazolva. Beszólnék egy második kiadványról. A mi programunk semmi más, mint az érvényben levő agrártörvény szigorú alkalmazása, ki korrekciókkal, az összes visszaélések revíziója, az eddig elvégzett munkák ellenőrzése. Az agrártörvényt, úgy az averseósánsok, mint a liberálisok megszegésének mondják. Édesek, hogy most mindketten ellenük támadnak azért, mert az ő törvényük szigorú betartását akarjuk ellenőrizni.

— A programot egyébként a kongresszus jóváhagyása után azonnal publikálni fogjuk.

Elegáns nő bőr ridiküljét a „CORSO-BAZAR”-ban Cluj, Calea Regele Ferdinand 17 sz. alatt vásárolja. Bécsi újdonságok naponta érkeznek.

Annak a privát művészesnek a férfi Krausz Ilon gésán kiállított szobrászati alkotásai. S. dus, erőteljes módjában j. ket, melyek nyilvánlarsu egyszerűsége lágról való graf kájának pour l'art ca nyaltól szóló éleírása m. aki mindent a maga egy. itja. Ezek szór komor val és pesz. dazudók és sebkezzvudg.

Figuráin expresszionis lami önkén amaznál ké több rezign. És ugyan a „Fak szel. híz” című kifejezésig é. golóbb színe lendülettel. lendületéről, birtokában a fárasztó ár. monumentál.

Sajnos, a nus, a dicse. den vonatko. ezért Littec. higgadt és e. nem állapít. dag szellem. szines és éz. nem szabad. európai vis. leti meg.

Littecza pikturában. lektiv kiáll. még ma sen. fejlődési leh. ható képeir. csak vizuál. egész gondó. sinekben v.

Erzései e.

hanem csak a fény orgi. kedre deit. zolja vészo. ni mus, srr. ezért olyan. Alálában h. értő annyira. épen Littec. muzikusnak. mer hível k. most kiállít. sártonó”, az ségem sarga. gadják meg. is mind kv. nézni és m. köteleesség.

Littecza Ilonka képé.

.....

— Az o. menia tula. jelentik: Mit. hallgatáson f. viselt, aki. című orosz. a menekült. álléspotját. kedvesz Ron.

Litteczykyné Krausz Ilonka és Litteczyk Endre kiállítása az „Arta“-ban

Annak az előítéletnek, hogy a nő képtelen művészi megnyilvánulásokra s mindíg csak a férfi utódok útját követi, Litteczykyné Krausz Ilonkának a kolozsvári „Arta“ helyiségben kiállított grafikai művei, részkarcolai és szenciációs számba menő tüképei a legelevanebb cáfolatai. Sinte férfias erő a vonalvezetésben, das, erőteljes fantázia a külső világ felvételéi módjában jellemzi ezeket a rajzokat, részkarcolatokat, melyek egy egész külön belső világ megnyilvánulását, egy érzékeny léleké, aki vizuálk szívesen állította, helyesebben gazdagította a világról való benyomásait. Jelentős rajztudása, grafikai kifejezésbeli elevensége nem lart pour l'art előzet követ, hanem csak formanyelvül szolgál egy álmateg, bafelű élő, éppen élelítésa miatt visszahuzódó asszonyi léleknek, aki mindenben: fában, kőben, emberi tesben a maga egyéniségének visszatükrözési felületét látja. Ezek a visszatükröző reflexek legöbbször komor tónusnak, tele vannak melankóliával és pessimisztikus életlátással, mégis erőteljesebbek és van bennük valami a balladák székeszavuságából, drámai látketéséből.

Figuráinak lelket leleplező realitásában expresszionista stílusú elképzálásában van valami önkéntelen George Grosz szerűség, de amaznál kevesebb brutalitás, ellenben annál több resignáció.

Es ugyanez a nehéz fajtyu grafikus, aki a „Fak szelleme“, a „Költő“, a „Haldokló ház“ című művein szinte már a szimboliztikus kifejezésig ér el, színes pamuképein a leglángolóbb színekkel, a legpompásabb kompozíciós lendülettel tesz vallomást álmainak dinamikus lendületéről, stilizáló készségéről, melyeknek birtokában könnyen tudja elmellőzni a sokszor farszító árnyalatokat, hogy átengedje a teret monumentálisra hajlamos alkotóerejének.

Sajnos, a szuperlatívusz mindenképen gyanus, a diosóro jelzők Erdélyben csaknem minden vonatkozásban diszkreditáltak, — éppen ezért Litteczykyné Krausz Ilonka művészetéről a higgadt és egyben lelkes kritikus nem mondhat, nem állapíthat meg mást, mint azt, hogy gazdag szellemű, kifejező erejében monumentális, színes és érzékeny művész, akit nem lehet és nem szabad provinciális mértékkel mérni, hiszen európai viszonylatokban is jelentős hely illeti meg.

Litteczy Endre neve j hangzásu a magyar piketúrában. Allemi vásárlások, nagysikerű kollektív kiállások jelzik pályájának útját, mely még ma sem ért horizontra, még ma is tele van fejlődési lehetőségekkel. Első látásra megállapítható képeiről, hogy mesterük a színeket nemcsak vizuálitásán keresztül érzékeli, hanem egész gondolatvilágát, érzékenységet, fantáziáját színeiben vetíti ki, mintegy színeiben beszél.

Erzései életlátás, amely nem kontemplatív, hanem csak apperceptív: Litteczy erőssége; — a fény orgánit, csodálatos, izgató és egyben kedvre derítő változásait előszeretettel varázsolja vászonra. Aktjain kevesebb impresszionizmus, annál több veritativus is vehető észre, ezért olyan megragadó és érzelmi hatásuk. Általában kevés olyan művészt láttunk, aki az erőt annyira tudná színeiben érzékeltetni, mint éppen Litteczy Endre, aki ha történetesen muzsikusként születt, minden bizonyos Wagner hívei közé szegődött volna. Az „Arta“-ban most kiállított képei közül különösen a „Korsárfonó“, az „Akácok az esti napban“, „Felségem sárga ruhában“, a „Késő alkotópat“ ragadják meg első látásra a figyelmet, de a többiek is mind kvalitatós alkotások, melyeket megnézni és megbecülni megszeretni kulturámbeli kötelesség.

Litteczy Endre és Litteczykyné Krausz Ilonka képkiallítása csak vasárnapig van nyitva. (s. 1.)

— Az orosz emigránsok elismerik Romania tulajdonát Beszarabiát. Bukarestből jelentik: Miülinea külügyminiszter ma hosszabb kihallgatáson fogadta Alexinsky volt orosz dunaképviselet, aki a Párisban megjelenő „Rosnaia Zmlja“ című orosz emigráns lap szerkesztője. Alexinsky a menekült oroszoknak a beszarabiai kérdésben való álláspontját tolmácsolta, mely tudvalevőleg igen kedvező Románia szempontjától.

Közzétették a kolozsvári érettségi pót-vizsgák eredményeit

Száznegyven jelentkező közül hetvennyolcat nyilvánították érettnék. A Tarbut tanulói érték el a legjobb eredményt

(Cluj-Kolozsvár, okt. 7. Az Uj Kelet tudósítójától) Csütörtökön este tette közzé a Kolozsváron tíz nap óta folyó baccalauratusi pót-vizsgák eredményét a Malom utcai Baritun-licenumban működő bizottság. Tudvalevő ugyanis, hogy Kolozsváron szeptember 27 én kezdődtek meg Bogdan Duica egyetemi tanár elnökelete alatt működő bizottság előtt a pótérettségi vizsgálatok azou középszintű tanulóknak számára, akiket a rundes évfégi vizsgán a bizottság visszautasított, vagy még a múlt évről maradtak el. A bizottság előtt 140 tanuló jelent meg az összes kolozsvári, továbbá a dési, szamosújvári és vaszodói fiú- és leány középiskolából.

Az írásbeli vizsga, ellentétben az ország többi városai nagyrészenek eredményével, Kolozsváron

szinte a várakozáson felül jól sikerült ugy a többségi, mint a kisebbségi tanulók szempontjából. A na kibidatott végeredmény szerint a vizsgára jelentkezők közül a bizottság 78 jelöltet nyilvánított érettnék a főiskolai tanulmányokra.

A Tarbut-licenumban tanuló közöl összesen nyolcan állottak pótérettségre. A nyolc jelölt közül hatan sikeresen tették le a vizsgát. Százalékos számítással tehát a Tarbut növendékei érték el a legelőnyösebb eredményt a többi intézetekkel szemben, az általánost is beleszámítva.

Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi minisztérium most dolgozza fel a baccalauratusi vizsgákról beérkezett eredményeket. A ploesti vizsgabizottság előtt 150 jelölt közül mindössze 89-nek sikerült a vizsgája.

A szovjetkormány szövetkezni akar a palesztinai arabokkal Anglia ellen?

Oroszország ösztöndíjat ad a palesztinai arab diákoknak és tanulmányuttra hívott meg több arab előkelőséget

(Páris, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A párisi lapok felhívástkeltő értesüléseiről számolnak be. Moszkvai jelentés alapján arról adnak hírt, hogy a szovjetkormány több palesztinai arab előkelőséget megbívitott, hogy látogassák meg Oroszországot. A szovjetkormány ugyancsak felajánlotta azt is, hogy több palesztinai arab diáknak ösztöndíjat ad az orosz iskolákban.

A francia sajtó különböző kommentárokat írt a szovjetkormánynek ehhez az újabb manőveréhez és igyekezik következtetni arra, hogy milyen indokok lappangnak a szovjetnek a palesztinai arabok iránti túlságos érdeklődése mögött.

A szovjetkormány minden valószínűség szerint ketős célt akar elérni ezzel a lépéssel. Az arab előkelőségek jól megrendezendő oroszországi turnéjával és az ösztöndíjakkal

orosz iskolákban nevelt arab ifjak segítségével megkísérli Anglia ellen forradalmasítani Palesztinát, amelynek egyre fejlődő zsidó nemzeti jellegével nem tudott eddig megbirkózni a szovjet-propaganda. Másrészt a közelmertent anticionista vallattáru orosz szovjetizmus a palesztinai arabokkal való barátkozásban fegyvertárást keres a cionista mozgalm elleni küzdelemre.

A oroszvai kormánynek, ugy látszik, ezuttal sincsenek skrupulusai szövetségesének megválasztásában és a kommunista teimelkei rend és zászlószelvényes internacjonalizmus jel-szavával dolgozó szovjet propagandát egyáltalában nem zavarja az a csekélység, hogy legújabb fegyvertárási az arab előkelőségek európai fogalmakkal szinte el sem képzelhető ki-számányolók, az arab diákok pedig az európai fascista ármataikat messze felülmúló nacionalizmust hirdenek.

Scect tábornokot menesztették a német vezérkar éléről

A lemondás oka az, hogy megengedte a volt német trónörökös fiának részvételét az őszi hadgyakorlatokon

(Berlin, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész német közvéleményt váratlanul érte ma az hír, hogy von Scect tábornok, a német Reichswehr főparancsnoka tegnap benyújtotta lemondását a birodalmi kormánynak. A lemondás elfogadásáról még nem történt döntés. Scect tábornok lemondásának okát egy nemrég történt incidensben kell keresni. A volt trónörökös ma ugyanis a múlt hetekben lefolytatott német hadgyakorlatokon katonai ruhában vett részt, fia a főparancsnok nem akadályozott meg s amit viszont a birodalmi kormánynak az adott pillanatban bel- és külpolitikai szempontból komoly nehézségeket okozhat. Gessler birodalmi hadügyminiszter ugyan megafolta azt a lapokban elterjesztett hírt, hogy Scect tábornok jelentése ebben az ügyben öt tudatosan tévedésbe ejtette. A Reichswehr főparancsnokának azonban mégis le kellett vonnia a konzekvenciát, mert a kormány öt tette felelőssé az esetért.

Scect vezérkari ezredesnek, a birodalmi hadsereg főparancsnokának nagy felűnést keltő lemondásáról mára a következő részletes felvilágosítás került a sajtóba:

A lemondás oka a trónörökös fiának részvétele a német hadgyakorlatokon, amelyről a lapok híradása után Gessler hadügyminiszter megállapította, hogy a hadügyminisztériumot nem tudósították. Gessler hadügyminiszter ezért felelősségre vonta a főparancsnokot és kijelentette, hogy ténykedéséért sem a parlament, sem a nyilvánosság előtt nem fedezheti. Hír szerint a miniszter és a főparancsnok kö-

zött heves szóváltás játszódott le, aminek Scect tábornok levonta a konzekvenciáját és benyújtotta lemondását. Politikai körökből nyert hírek szerint Hindenburg elnök elfogadja a lemondást és Scect utódjául Reinhardt tábornokot fogja kinevezni.

Csaknem valamennyi lap nagy sajnálkozásal vette tudomásul Scect tábornok lemondását. Egyhangulag kiemelik az új német hadsereg körül szerzett érdemeit. A nemzeti lapok semmisségnek mondják az incidenst, amely a lemondásra okot adott. A „Germania“ ezeket írja: „Az eset tanulsága az, hogy milyen szilárd a német köztársaság. Távozni kell egy olyan hatalmas állásban levő embernek, mint Scect tábornok, mert meggondolatlanul okot adott, hogy a köztársaság ellen tüntessenek.“

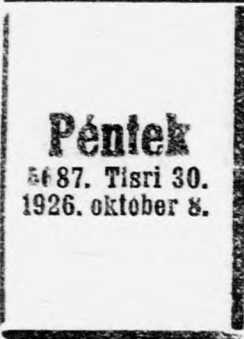
Az őszi ujdonsága
a Dreher Haggemacher sörgyár
őszi söre
Extra-Special
mindenütt kapható

valuta
apható
8.
át tejjaz-
ák könyve
gára vonta
al történt.
uban esett
élt, két
i, valamint
öt szoba-
alig tíz
ak, az öt-
egy déli
nem. De
valamiért
ik fogásnál
hus állott
megtudtam,
nyudijából
ndaraa öl-
el nélkül
ak ebédre.
Oroszország-
tósé tarto-
marhahus
arhának a
nkája, akit
ak és cse-
korif usai!
sz Gyula
.....
felül
éit
ny
öktele alatt
sege jelöj-
.....
ztertanfocion
jelentést tett
t a megszál-
uálatos inci-
ével a kül-
gy nyilatko-
francia kor-
et nem tett,
lentése még
.....
vült
.....
asztipárt
.....
a párt teljes
beleolvadni.
a párt leg-
inek egysége
H: Jorga és
ez a tény
lönőben Jorga
y természetű,
thetés.
ár elkészült:
i stabilizáció
örül mozog.
t riasztó hírek
Beszélnek egy
ramunk semmi
agrátörvényes
ókkal, az összes
végsőtt mun-
nyt, ugy az
k megúszának
ndketten elle-
ő törvényük
izni.
a kongresszus
áni fogjuk.
.....
-ban
vásárolja.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai események

Csalucok

Lábuk a földön ütemre dobban,
szemük átjárja a kéklő eget,
fényükben ezredk túrkize lobban
és dalukat szórják szét a szelek.

Kezükön szent folt az eke kérgé,
homlokukon a hit heve ég, —
(...ugy nézek rájuk: ámulva, felve...)
Nem volt a földön ez soha még...

Isteni tényről glóriázott földön
nép heve-csókjá: drága csoda-csók
égeti őket szent Jövőt köszöntőn...
Ilyen a földön még sohasem volt...

Ugy nézek rájuk, ámulva, felve
mint kit az Élet dícsénye tűz...
...Lobogjon hát fel büszkén az égre
chacun szemekből istent tűz...

Csuj, 1926.

Eugel István

— **A bukaresti egyetem tanácskéta ajánlott fel Calugareanu kolozsvári professzor-nak.** Bukarestből jelentik: A bukaresti egyetem természettudományi fakultásnak tanári kara tegnapi ülésén meghívta a bukaresti egyetem állattani katedrájára Calugareanu kolozsvári professzort. Mint ismeretes, Calugareanu professzor kezdeményezésére kezdtek meg a kolozsvári egyetem új állattani intézetének építését, amely intézetben a professzor speciális kutatómunkára alkalmas laboratóriumot tervez létesíteni. Éppen ezért kétséges, hogy a bukaresti egyetem meghívását ezidőszerezt elfogadja-e.

— **A mai minisztertanács.** Bukarestből jelentik: Ma délelőtt 12 órakor minisztertanács volt Averescu elnöke alatt. A minisztertanács fél 2 órakor ért véget. A tanácsról hivatalos kommuniké nem adtak ki és az ülésről kiíró miniszterek is elzárkóztak a nyilatkozattól. Hivatalos helyről nyert információk szerint a minisztertanács a parlament megnyitásával, a trónbeszéddel s a parlament elé kerülő törvénytervezetekkel foglalkozott. Tekintettel arra, hogy Lepadatu miniszter nem készült el referatúrával, a bukaresti református iskolaépület ügyében a minisztertanács nem tudott döntést hozni. Groza Péter a minisztertanács elé terjesztette azokat a törvényjavaslatokat, amelyek, mint erdélyi miniszter Erdély szempontjából készített el.

— **Titkos üléseket tart a lakbérleti törvényt előkészítő bizottság.** Bukarestből jelentik: A lakbérleti törvény előkészítő bizottsága a háztulajdonosok és lakók képviselőivel kiegészítve, tegnap este ülést tartott az igazságügyminisztériumban Cudalbu elnökletével, aki ismertette a kérdés lényegét és a bizottság munkájának normáit. Egyelőre semmi sem szivárgott ki az ülésen elhangzottakról, mert a megjelentek a legszigorubb diszkrétót fogadták meg és becsapószavakat adták, hogy még a bizottság tagjainak nevét sem árulják el.

— **Mussolini közve Bulgária, Románia és Jugoszlávia között Rómából jelentik:** Buroff bolgár külügyminiszter tegnap hosszabb tanácskozást folytatott Mussolinival. A Stefáni-ügynökség hivatalos jelentése szerint a két államférfiu igen barátságos megbeszélésen foglalkozott valamennyi problémával, amelyek Olaszország és Bulgária baráti kapcsolatainak kimélyítésére vonatkoznak. Magánjelentések szerint Mussolini felajánlotta Bulgáriának közvetítését Jugoszlávia és Románia felé.

Összeállították az új csehszlovák kormány névsorát

(Prága, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új Svehla-kormány hivatalos névsorát szombaton hozták nyilvánosságra. Az új kormány részben parlamentáris, részben pedig hivatalos kormány lesz. Beavott helyről a következő névsort közlik: Svehla miniszterelnök, Benes külügyminiszter, Englisch pénzügyminiszter, dr. Cserni, a jelenlegi miniszterelnök, belügyminiszter, Udrzal hadügyminiszter, dr. Hodza földművelésügyi miniszter, Srdinkó közoktatásügyi miniszter. A nemzeti demokraták nem parlamenti képviselővel vesznek részt a kormányban, hanem Berda osztályfőnök fogja őket képviselni, mint kereskedelemügyi miniszter. A cseh néppárt a közoktatásügyi tárcát és az igazságügyi tárcát kapja meg. A cseh iparcspárt megbízásából is ketten lépnek be a kormányba. A németek egyelőre nem vállalnak tárcát. Svehla miniszterelnök kijelentette, hogy kész inkább a ház felosztására, de Benes külügyminiszter-ségéről nem hajlandó lemondani.

— **Zsidó egyetemi hallgatók bálja.** Az október utolsó szombatján rendezendő zsidó diáklárnak előkészületi nagy apparátussal folytak, mely előreláthatólag a szezon legsikerültebb mulatsága lesz, annál is inkább, mert az idény első táncsely.

— **Eljegyzés.** Heiltrau Lea urleányt Baia-Mare-rol eljegyezte Mandl Leo Lechintárol. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Sztrájk előtt az osztrák állami tisztviselők.** Bécsből jelentik: Az állami tisztviselők és a kormány között huzódó ellentét ma új fordulatba érkezett. A tisztviselők, akik már rézóta bérharcban állnak, most egy huszonnégyórás ultimátumot adtak át a kormánynak. Ha holnap estig az osztrák kormány nem teljesíti a követeléseket, a tisztviselők kimondják a sztrájkot.

A MA Marosvásárhely egyetlen napilapja. Legelterjedtebb újság Hirdessen A MA-ban. Kiadóhivatal Marosvásárhely. Főter 35. 6

— **Meghalt Szűcs Dezső.** Az erdélyi újságírógárda egyik legjelentősebb, legtehetségesebb alakja hunyolt a sírba. Ma reggel hat órakor örök álmra hunyta le szemét Nagyváradon Szűcs Dezső kollégák, a „Nagyvárad” munkatársai. Sikereiben és nehéz küzdelmeiben gazdag élet örök forrászímója csendesült el Szűcs Dezső halálával, aki egész életével, puritán jellemével dokumentálta hivatásának magasrendűségét. Szűcs Dezső egyik legrendíthetlenebb harcos volt a magyar progresszióknak és testével-lelkével pionírja annak az irodalmi küzdelemnek, mely Ády Endre fellépésével vette kezdetét és hadat üzent a maradiságnak. Szűcs Dezső hajdanán a magyar belletristizma legszámottevőbb tehetségéiként jelentkezett novelláival a „Hét” harabjaiban. Sokáig dolgozott budapesti lapoknál és mindig az első vonalban küzdött a magyar társadalmi és politikai élet megújulásáért. Ády Endréhez személyes jóbarátság fűzte, akinek életműve megírására már évek óta készült. Ádyra vonatkozó emlékei, melyek feljegyzéseiben szerepelnek, a jövőd irodalomtörténeti kutatások számára megbecsülhetetlen értékűek. Mosolygós és békés, szőrtőlő és mégis mindent megbocsájító öreg ur volt Szűcs Dezső, aki hajlott kora ellenére is mindig a fiatalok igaza mellett tört lándzsát. Magyaros ember volt, aki nem tartozott semmiféle klubbhoz, de azért mindenkiel szolidaritásnak érezte magát, aki valami szépet és jót akart. Négy nappal ezelőtt a nagyváradai városligeti strandon lett rosszul, ahonnan a biharmegyei kórházba szállították be. Azóta állandóan agonizált és ma reggel hat órakor a halál megváltotta szenvedéseitől. Temetése ma délután lesz a városi színház előcsarnokából. Halála egész Erdélyben nagy részvétet váltott ki. Szűcs Dezső 1869-ben született Nagyváradon.

— **Szimchasz-tóra ünnepség Pécskán.** A nemrég alakult pécskai Aviva szombaton este igen jól sikerült szimchasz-tóra ünnepélyt rendezett a Keren Kajemet javára. Az ünnepélyen a mezőváros zsidósága teljes számban vett részt, de megjelentek a hatóságok képviselői is. A műsort Kaufheil Ernő, a Zsidó Nemzeti Szövetség bánáti főtitkárának polgusa vezette be, aki szimchasz ünnepség jelentőségét vázolta, majd Giszkalay „Mesiás Heroldja” című költeményét szavalta el nagy siker mellett. Ettinger Klári és Fischer Gizzi táncsa után a „Dáma” című bohózat került színpadra, amelyben Pollák Mancsi, Kuliner Pál, Waldner Imre és Weiss László szerepeltek sikeresen. Pollák Mancsi Kiss József-verseket adott elő nagy hatással, majd Weiss László műdalokat énekelt. Kuliner Vidor és Éliás Sándor jól sikerült téncparódiát adtak elő. A műsor fénypontja a „Csirke” című bohózat volt, amelyben különösen Schlesinger Olga tűnt ki. A konferanszé szerepét Kaufheil Ernő töltötte be.

— **Egy zsidó tanítónő 25 éves jubileuma.** Margitta zsidóéaga vasárnap délután ünnepelte Rosenbergné Weiszfeld Mária tanítónő működésének negyedszázados jubileumát. A Margit szülő színházteremben megjelent nagy-zámu publikumot Kiss Rózi üdvözölte. Maan Ius a növendékek nevében köszöntötte a jubileumot, míg a tanhatóság nevében Csoma Dumitru igazgató tartott emelkedett hangú beszédet. Rosenberg Mór zsidó iskolai igazgató román nyelven fejezte ki köszöntését a jubileumra 25 évi lelkes működésért. Az iskolaszék és a szülők nevében Rosenthal Simon, dr. Friedmann Mór hitközségi elnök pedig a hi község gratuláló levelét olvasta fel. Az üdvözölő beszédekre a jubileum tanítónő meghatott hangon válaszolt, majd Schreiber Sámuel, Klein Ferenc, Glück Saryi és Goldberger Gyurka alkalmi gratuláció után Friedmann Iolyba a jelenlegi növendékek nevében tolmácsolt üdvözléssel ért véget az emelkedett hangoktu ünnepség.

— **Ongyilkos regényíró.** Berlinből jelentik: Wolf Baudissin, aki Freiherr v. Seblight néven több regényt és Franz Schöthanzal együtt néhány nagy-szerű vígjátékot írt, tegnap Weimarban megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkos gróf ötvenkét évét élt. Eredetileg tisztipályán működött, de később, amikor néhány irodalmi sikere volt, kivált a hadseregtől és csak az irodalomnak élt. Egy regényében — Eraklassig München — éles kritika alá vette a hadsereg hivaltóságos társadalmi helyzetét. A regényt a német kormány elkoboztatta, amit Babel a német szocialdemokraták nevében szóvá tett a Reichsrathban.

— **A bukaresti esküdtszék felmentett egy háromszoros gyilkost.** Bukarestből jelentik: Az ilfovi törvényszék tegnap egy igen régi bűnügyben hozott ítéletet. Még 1915-ben történt, hogy Ioan Cristescu egyonlította Biró Mária nevű házastársát és két másik személyt, akik a lelőt aszony segítségére keltek. Cristescu akkor önként jelentkezett a rendőrségen és két és fél évig volt vizsgálati fogságban, majd a háborus zűrzavarok miatt ideiglenesen szabadlábra helyezték. Az esküdtek verdiktje alapján a törvényszék felmentette Cristescut jogos önvédelem indoklásával.

Concurenta
Brassó és vidéke leg-
előkelőbb közönségének
első helyen vezet úgy kivitelben, mint szabásban
Tehénplac 4. Brassó. A fürdővel szemben.
Szövetraktár
Saját készítményű kész férfi- és gyermekruhák

Laboratorul LEO
ing. Theodor de Stipek, Ghimbav—Brasov

Megk

(Salzburg, 8. október 7.) Október tárgyalni azt a Payrleitner fogkereskedelmi al-tan állottak birfogtechnikusok asg célja az vol Berger életbizto-korozát.

A tárgyalás külföld jellegzetes ember egymás tárgyalóterembe által aláírott je-tóságot.

A tárgyalás sönök Franz Sc-elé, akit figyelme-mondja, mert z-segíthet.

Vádlott: Ké-som során mino-tudom, hogy ug

Azután elmo-jában tette nek-hogy biztosítas-hogy nem tudn-Payrleitner meg-az ó gondja. K-nem saját, hane-vánja biztositan

Elnök: Akk-Vádlott: Sz-ozak tudtam, h-nél van alkak-terrorizált arra,-és hogy ne tört-semmiféle köte-Végül elhatáro-kérésének.

Elnök: Mi i-Vádlott: P-és ezért mutatk-sítésére. Amiko-tam, bemutatott-és ezuttal engem-Akkor rám is-hogy a hölgyne

A vádlott ezt-mennyi ravaszság-állatlanságát és-pon hozzájött és-éve, de tudnék-osztrák koronát j-nem lesz, mindde

Elnök: Mit-Vádlott: Ele-tréfál, azonban k-azért biztositoita-pusztítani. Ha a-egyenként hetven-szeg ez, amit ka-állásba juthatok-öt leátnóm, vagy-léknöm és az „ü-zsúrtó helyzetben-larul lézengtem,-kellett és a nagy-millióval, ugy go-zómon segíték. I-meg, akkor más-Payrleitner, aki-el tett volna láb

Elnök: Kén-végrehajtására? Vádlott: Kij-gyorsan kell dolg-neki nincs pénz-Mondseere. Hárm-féle vendégülbe. Payrleitner magá-tust, mi pedig f

Kate

Megkezdődött a salzburgi gyilkosok bűnpörének főtárgyalása

A schafsbergi gyilkosság borzalmai

(Salzburg, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Október 4 én kezdtek meg Salzburgban tárgyalni azt a bűnpört, amelynek hősei Karl Payrleitner fogtechnikus és Franz Schwartz kereskedelmi alkalmazott szszal a váddal terheltten állottak bírák előtt, hogy Andreas Berger fogtechnikus orozva meggyilkolták. A gyilkosság célja az volt, hogy magukhoz kaparintsák Berger életbiztosítását: száznegyvenmillió osztrák koronát.

A tárgyalás a szenzációs bűnperek minden küllő jellegzetességét viseli magán. Rengeteg ember egymás hegyén-hátán akar bejutni a tárgyalóterembe, ahová azonban csak az elnök által aláírott jegyekkel bocsátják be a hallgatókat.

„Elveszett ember vagyok!”

A tárgyalást Höffermayer elnök vezeti. Először Franz Schwartz vádatot idézteti maga elé, akit figyelmeztet arra, hogy csak az igazat mondja, mert során egyedül ez a körülmény segíthet.

Vádlott: Kérem, én már az első kihallgatásom során mindjárt őszintén vallottam, mert tudom, hogy ugys elveszett ember vagyok.

Azután elmondja, hogy még ez év februárjában tette neki Payrleitner azt az ajánlatot, hogy biztosítsa be magát. Akkor kijelentette, hogy nem tudná a prémiumokat fizetni, mire Payrleitner megugyogtatta, hogy ez ne legyen az ő gondja. Később azzal jött hozzá, hogy nem sajt, hanem Andreas Berger nevére kívánja biztosítani őt.

Elnök: Akkor ön ismerte már Bergert?

Vádlott: Személyesen még nem ismertem, csak tudtam, hogy fogtechnikus és Payrleitner-nél van alkalmazva. Payrleitner valószággal terrorizált arra, hogy kösssem meg a biztosítást és hogy ne törődjem a fizetéssel, rámnézve ez semmiféle kötelezettségekkel nem fog járni. Végül elhatároztam magam és eleget tettem kérésének.

Elnök: Mi indította őt erre?

Vádlott: Payrleitner fogalmat rendbehozta és ezért mutatkozott hajlandónak kérésre teljesítésre. Amikor egy napon a műtermében voltam, bemutatott Zettl biztosítási tisztviselőnek és esutal emegmet Berger néven mutatott be. Akkor rám is adta a fehér munkaköpenyt, hogy a hölgynek semilyen gyanuja ne legyen.

Hogy történt a dráma?

A vádlott ezután elmondja, hogy Payrleitner mennyi ravaszággal fonta körül, mennyire kihasználta állástalanságát és nehéz anyagi helyzetét. Egy napon hozzájött és így szólt: „Tudom, most le vagy égvé, de tudnék valamit számodra, ami hetvenmillió osztrák koronát jövedelmezne neked. Semmi dolgod nem lesz, mindössze egy embert kell lebengereled.

Elnök: Mit gondolt ön e szavakra?

Vádlott: Eleinte azt hittem, hogy Payrleitner tréfál, azonban később kijelentette, hogy Bergert azért biztosította tudtán kívül, mert el akarja őt pusztítani. Ha a dolog sikerül, akkor én és ő egyenként hetvenmillió koronát kapunk. Olyan összeg ez, amit kauciónak szívesen elfogadnak és jó állásba juthatok. Nincs mára szükségem, nem kell őt leütnöm, vagy lelőnöm, egyszerűen meg kell löknöm és az „ügye“ el van intézve. Olyan borzszató helyzetben voltam — már évek óta állástalansul lézengtem, smellett fivéremet is támogatnom kellett és a nagy összeg megzédített. A hetvenmillióval, ugy gondoltam magamon és hozzátartozóimra segíték. Ugy okoskodtam, ha én nem teszem meg, akkor más fogja vállalni és bizonyos, hogy Payrleitner, aki egy elszánt ember, engem szintén el tett volna lábálól.

A várdij

Elnök: Kényszerítette őt Payrleitner a tett végrehajtására?

Vádlott: Kijelentette előttem, hogy most már gyorsan kell dolgozni, mert jön a májusi részlet és neki nincs pénze. Megállapodtunk, hogy kiutasunk Mondseere. Három mentünk és betértünk a Krüger-féle vendéglőbe. Innen kirándultunk a hegyekre. Payrleitner magával hozott egy fényképező apparátust, mi pedig felállítottuk a gépet Kienbach sz-

kadék fölött a nagy mélység közvetlen közelében. Berger mellett állottam, de nem volt bátorságom meglőni őt.

Elnök: Őtök tehát hazamentek, anélkül, hogy valami történt volna. Payrleitner ezért szemrehányást tett önnek?

Vádlott: Hülyének mondott és összeszidott, hogy sz eset annyi pénzébe van és most sem történt semmi, egyszerűen azért, mert én egy gyáva fickó vagyok. Néhány nap mulva újból kirándultunk, Bergerrel. Payrleitner javasolta, hogy rendezzünk iverversenyt és fogadott, hogy Berger nem képes tiz korsz sőrt egymásután kiinni. Újból eljutottunk a szakadékhöz, felállítottam a gépet és Bergerrel a fényképfelvételről beszélgettem. Berger odament az apparátushoz, hogy a homályos lemezen megnézze a képet. Odaléptem hozzá, meglöktem és Berger a fényképező géppel együtt lezuhant a mélyébe. Leant még élt, amikor hozzásietünk, de már látat, hogy sokáig nem bírja.

Elmondotta továbbá azt is, hogy Payrleitnernek egészen más tervei voltak Berger lábálól való eltételére, többek között meg akarta mérgezni világító gázzal. Arról is volt szó, hogy Berger lelője és pedig ug, hogy öngyilkosságnak lássák sz esetet.

A bíróság ezután Karl Payrleitnert hallgatta

Óriási földrengés pusztított Nyugatindióban

(London, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnapelőtt óriási földrengés volt Nyugatindióban. Bombayból érkezett jelentések szerint egyes földlökések egy negyed óráig is tartottak és sok falu teljesen eltűnt a föld színeről. Az anyagi kár óriási. A földrengésnek több százezer áldozata van. Részletes jelentések hiányzanak.

Külföldi kölcsön fejében Románia hajlandó lemondani a Generala bankjegyekért való kártérítésről

(Bucuresti-Bukarest, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több lap a német sajtó nyomán egy cikket közöl le, amely szerint Jaroslavici képviselő és Stolan szenátor Berlinben a kormány nevében tárgyalásokat folytattak volna a német román gazdasági viszony szorosabbá fűzése érdekében és kijelentették volna, hogy Románia hajlandó lemondani a Generala bankjegyek kártérítéséről, valamint a versaillesi békeszerződés 16 ik szakasza alapján az ellenéges államok alattvalóinak vagyoneval szemben megillető jogokról, ha ennek fejében Németország nagy külföldi kölcsönt szerez. Illetékes helyen kijelentik, hogy ezek a hírek teljesen fantasztikusak. Stolan és Jaroslavici utazás teljesen magánjellegű volt és semmiféle politikai jellegű tárgyalásokat nem folytattak, miután ilyenmire meghatalmazásuk nem is volt.

Tomescu azt akarja, hogy a kolozsvári tanács önmaga hajtsa végre halálos ítéletét

A nagytanács szolidáris a permanens bizottsággal

(Cluj-Kolozsvár, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári városi tanács — miként azt jelentette az Uj Kelet — pontrólpontra megválaszolta a harmadik inspektor: D. Tomescu ur 12 pontból álló vádiratát. Tomescu vezérfelügyelő tegnap este elutazott Bukares-be és tarsolyában magával vitte egyrészt az állandó bizottság dr. Kertész Jenő által fogalmazott vádiratát, amelyben rámutatnak a tanács elleni vádpontok komolytalanságára és tarthatatlanságára, másrészt a nagytanács tiltakozó memorándumát, amelyben Kolozsvár törvényhatósági tanácsa protestál a város vezetőinek minduntalan molesztálása ellen. A nagytanács feliratát dr. Fischer Tivadar szövegezte meg.

Tomescu felügyelő tehát elutazott — a vádakkal és felozlatási hírekkel elárasztott város házán az újabb inspektorátóga és után tovább folyik a munka. Az állandó bizottság má délelben ismét ülést tartott, amelyen megbeszéltek az újabb események következtében előállott helyzetet. Tomescu felügyelő elutazása előtt urasította a városi tanácsot, hogy közgyűlésén vizsgálja felül az állandó bizottság működését és amennyiben kifogásolási valót talál, ugy a sajtó kebelén belül törvényadta jogánál fogva osszassa fel azt. A felügyelő nem talált elégszű okot a felozlatáshoz szükséges jelentés számára és ezzel a permanens delegáció és a nagytanács közö akart éket verni. Ez természetesen annál kevésbé fog sikerülni, mert az egész tanács szolidáris az újabb akcióval szemben, annyira, hogy például az állandó bizottság vádiratát Osvada polgármesterhelyettes, a kormány exponense is aláírta. A mi gyűlésen elhatározták, hogy a 16 ra megállapított közgyűléstől függetlenül október 12 re rendkívüli közgyűlést hívnak egybe, amely kizárólag ezzel a kérdéssel fog foglalkozni.

Elénk diskuszio tárgyát képezik a város házán Tomescu felügyelő bucsuszavai, aki távozásá elő t háromszor is kijelentette, hogy a tanács jóhiszeműségéhez, korrektségéhez a kétségnek legkisebb árnyalata sem férhet. Ezzel a kijelentéssel mintegy exkuzálta magát a felügyelő a tanács előtt azért, hogy felsőbb helyről nyert utasítása alapján kénytelen volt a semmiből 12 vádpontot fabrikálni. Jellemző például, hogy a minisztertanács legutóbbi ülésén jóváhagyta a Diesel motorok megvásárlását, ami Tomescu felügyelő vádpontjai között szerepel.

Ezek után nem látezik valószínűnek, hogy a legfőbb közigazgatási bizottság mégis a tanács felozlatását határozná el. Ha ez — kormánykörök nyomására — mégis bekövetkezne, ugy a tanács azt a táblánál, végső fórumon a legfőbb semmitűszéknél meg fogja felebezní, — semmiesetre sem engedi a dolgokat odszajulni, hogy karhatalom beavatkozása váljék szükségessé.

Hirdessen az Uj Keletben

Katonatiszti ruhákat olcsón fest kakira Czink, Cluj

Csinosan és olcsón
öltöztetheti fiát és leánykáját, mert ögünk berendezett egy mode:n

gyermekruha salont
ahol hozott anyagokból is készítünk a legszébb kivitelben angol és francia fiu és leányka ruhákat.

Katz és Mendel
Főútr 10.

Tegyen egy próbarendelést.

ki, aki elmondotta, hogy kéthónapi börtön és több kisebb bünygyi deliktum van a háta mögött. Nem tagadja a rárótt büncselekményt, de hangsulyozza, hogy a gyilkosság ötletét közösen eszelték ki Schwarccal. A bíróság erre elrendelte Schwarz szebmitését Payrleitnerrel. Mindketten megmaradtak állítsaikk mellett.

Ezúán néhány tanut idéztek a bíróság elé és felolvasták az elmsorvosek szakvéleményét. Schwarz eszrint terhelt ugyan, de minthogy egy teljes esztendőn át magában hordta és táplálta a gyilkos tervet, beszámíthatónak kell őt tekinteni ugyanez áll Payrleitnerre.

Az Új Kelet szelvénybeváltó helyei

Az alant felsorolt cégek az Új Kelettel kötött megállapodás alapján kötelezettséget vállaltak arra, hogy lapunk szelvényeit teljes értékükben beváltják, oly módon, hogy a náluk vásárolt áruk összegének 10 százaléka az Új Kelet szelvényeivel fizethető. Kivételt ez alól csupán a fűszer és cukorka üzletek képeznek, amelyek tudvalevőleg hatóságilag szabályozott árak mellett hozzák forgalomba legtöbb cikküket. E cégek a szelvényeket csak a vásárlás öt százaléka erejéig fogadják el készpénzfizetés gyanánt. A szelvénybeváltó helyeket városok szerint naponként felváltva közöljük.

Kolozsvári szelvénybeváltó helyek

Női divat
Gólya Áruház (Regele Ferdinand 11). Női divat-cikkekben a legolcsóbb bevásárlási forrása.
Heller és Molnár (Reg. Ferdinand 5). Női kelme-különlegességek és divatcikk nagy raktára.
Szabó Jenő (Reg. Ferdinand 5). Angol és francia öszidivat különlegességek állandó nagyválasztékban raktáron.

Uri divat
Sándor Agoston Utóda (Unió-ut 2). Uridivat-különlegességek legolcsóbb bevásárlási forrása.
Kalapkirály (Fötér 24). Uridivat-különlegességek minden árban. Világmarkák egyedüri árusítása.

Szövöttáru, harisnya
Helios (Fötér 7). Kötött kabátok, mellények, puloverek, harisnyák, keztük áruház. (Szabó árak.)
Blatt (Fötér 13). Kár minden kísérletét, mert köz-tudomásu, hogy Blatt harisnyái a legjobbak.
Sipos Jenő (Reg. Ferdinand 8). Harisnyát, rövidárut és női kézimunkát a legolcsóbban árusít.

Férfiruha
Neumann M. (Fötér 14). Raglánok, férfi öltönyök és gyermekruhák nagyáruház.
Katz és Mendel (Fötér 10). Mindenfajta divatos öltönyök, őszi és téli kabátok állandóan raktáron.

Cipő
Farkas Ignác (Renner Palota). E cégnél kaphatja a legjobb cipőket.

Illatszerek
Rózsa-Royal drogeria (Fötér 26). Illatszerek, vegyszerek, gyógyszerek, gyógyárut és betegápolási cikkek legolcsóbb beszerzési forrása, nagyban és kicsinyben.
D'or illatszertár (Fötér 6). Legfinomabb parfümök, bőrrendező, a legolcsóbb napiaon vásárolhatók.
Diana illatszertár (Posta mellett). Kőni vizek, illatszerek és diszmiárut különleges áruház.

Bazár
Párisi Áruház (Reg. Ferdinand 12). Férfi és női divat cikkek, játékarut, gyermekkoscsik, bördiszmiárut és cipőkülönlegességek nagyraktára.

Üveg
Fischer üvegüzlet (Reg. Ferdinand 6). Ebédlőkészletek, teás és kávécsészék, üveglámpák, lámpa-árut és konyhafelszerelések nagyraktára. Képerkeretezés.
Ausländer Rudolf (Uránia-palota mellett). Vizes, boros és étkezőkészletek, uborka és befőttes üveges, Épületüveg és képerkeretezés.

Ékszer, óra
Dunky és Beer (Fötér 29). Mindennemű ékszer- és órákülönlegességek nagy választékban állandóan raktáron.
Fenyő és Braunfeld, kir. udv. szállító (Fötér 15). Elsőrendű ékszerek, precíz órák és disztárgyak legolcsóbb beszerzési forrása.

Könyv, papír
Friedmann könyv- és zeneműkereskedés (Fötér 26). Az összes könyv és zeneműjóságok állandóan a legolcsóbb árban kaphatók.

Fűszer, csemege, cukorka (5%)
Spéter Mózes (Széchenyi-tér 12). Mindenfajta fűszer és gyarmatárut legolcsóbb beszerzési forrása.
"Maximilian" (Unió-u. 26). Fűszer, csemege, gyarmat és italárut a legolcsóbb napiaon.
Bonboneria "Tell" (Unió-ut 12). Mindenféle bel- és külföldi csokoládé és cukorka-különlegességek nagy raktára.

Nagyvárad szelvénybeváltó helyek

Női divat
Szenszki Miklós (Sas passage). Harisnyák, keztük, fenéműek, csipkék, szallagok és női divatcikk nagy választékban.

Uridivat
Róth M. Utóda (Brenner-tér 3). Kalap és uridivat különlegességek üzlete.

Ruha
Róna Andor (Sas passage). Legszebb modell felöltők legnagyobb választékban és a legolcsóbb áron szerezhető be.

Alxelrad "Sas" férfiruha-áruház (Sas passage). Férfi és férfiruha, felöltők, bőrkabátok legolcsóbb beszerzési forrása.

Kötött-szövött
Ábrahám Artur (Rimanóczy-ut 4). Kötött mellények, minden fajta harisnyák (kivéve selejtes áruknál) csipkék és rövidárut legolcsóbb beszerzési forrása.

Szövet
Schneider és Mihelyffy (Rákóczi-ut 10, fiók Kossuth Lajos-ut 8). Eredeti angol szövetek legolcsóbb bevásárlási forrása.

Üngár és Glück (Sas passage). Férfi és női szövetek, vásznak és ágygarnitúrák nagy választékban kaphatók.

Cipő

Gonda Testvérek (Reg. Ferdinand 5). Női, férfi és gyermek luxus-cipők nagy választékban és a legolcsóbb napi árban.

Glück Zoltán (Zöldfa-utca 23). Minden fajta férfi, női és gyermekcipők olcsó napiaon szerezhető be.

Óra, ékszer

Urán óra és ékszerüzlet (Zöldfa-utca 8). Brillánsok arany és ezüst ékszerek, fali és svájci zseborák legelőnyösebb beszerzési forrása.

Klein Ékszeráruház (Kossuth Lajos-ut 4). Arany, ezüst és brilláns ékszerek, svájci órákülönlegességek és jegygyűrűk állandó nagyraktára.

Illatszerek

"Ninon" Parfumerie (Piafa Unirii 2). Tartószilatu kölnivizek minden illatban, parfümök, puderek és szappanok legolcsóbb beszerzési forrása.

Könyv, papír

Láng József Utóda (Rákóczi-ut 7). Antikvár és új könyvek, papír és írószerek legolcsóbb beszerzési forrása.

Üveg

Weisz és László (Sas passage). Szervizek, mindenfajta üveg- és porcellán-árut legolcsóbb beszerzési forrása.

Bazár

Engel Park-áruház (Reg. Ferdinand 3). Diszmiárut, márkás porcellánok, redikülök, acélárut és gyermekkoscsik állandó nagy raktára.

Visszahelyezték állásaikba az elűzött csernovitzai zsidó tanárokat

A bukovinai zsidóság kormánypaktumának első pozitív eredménye

(Csernovitz-Cernovitz, október 7. Az Új Kelet tudósítójától.) A liberális uralom idején Bukovina fővárosának zsidósága a sok igazságtalanság közepette legérzékenyebben érezte azt az erőszakot, amit a kormány az iskolák körül fejtett ki. A középiskolák zsidó tanulóinak számát egy harmadára redukálták, a hatvan főnyi zsidó tanári karból pedig alig huszat hagytak meg állásában. Az akkori zsidó parlamenti képviselők asszisztálása mellett a liberálisok a legpokolibb eszközökkel fosztották meg a zsidó tanárokat hivataluktól, vagy elküldték a leghatékotlanabb indoklással olyan rogáti helyekre, ahol semmi kapcsolatuk nem volt sem a tanügyi hatóságokkal, sem a lakossággal.

A választások idején a zsidóság képviselői, elsősorban dr. Mayer Ebner több fölöttel között követelte a kormánytól a választási kartell fejében azoknak a zsidó tanároknak visszahelyezését, akiket lehetetlen indokokkal zavar-tak el Csernovitzból és Bukovina más városából. A meggyezés tekintetben is létszámot egyfelől dr. Dori Popovici Bukovina minisz-

tere, másfelől a Zsidó Ezységpárt vezetőjege között.

A kormány most vállalta be a paktumnak erre vonatkozó részét. Tizennégy visszahelyezett zsidó tanárt visszahelyeztetett részint Csernovitzba, részint a közeli községekbe, ahonnan elkerültek: Dornavatrára, Chotinba, Szecevárára, Szeretre és Dorohobba.

Érdekes, hogy Bukarastben nem ment simán a dolog. A közoktatásügyi minisztériumnak személyi referense, Cahitescu vezérin-pk-tor, még mindig az elmúlt uralom iradéclóiban élt, mindenáron meg akarta akadályozni a zsidó tanárok visszahelyezését. A kormány megígérte, hogy a zsidó tanárok visszahelyezése csak kezdete annak az akciónak, amely tovább fog folyni azok érdekében, akik a liberális éra alatt hiberültek Bukovinából.

Külföldi gyermekkoscsik
 versenytárbán a most megnyitott **Corso Bazár-ban** Cluj, Calea Regele Ferdinand 17.

SELECT mozgó

Az őszi szezon megnyitása

Fekete angyal

nagyszabásu film bemutatásával. — Rendezte: **Titz Maurice**.
 Főszerepben: **Ronald Colmann** és **Banky Vilma**.

Kedvezményes jegyek érvénytelenek. Tanácsos a jegyekről a pénztárnál előre gondoskodni.

Szűdbemutató 8-án este fél 11 órakor lesz.

Megbánja, ha Höfer hintőporát silány utánzattal cseréli fel

Angol

Új fázis elő

Budapest, október 7. (Szerda óta ember tartózkodni omlet: Viktoria megbizottai. Miniszter érdeklődés az angol hitelező gyalgokat most ügyminiszter vez pedig Szeferi kértársaság külön bi kal való tárgyalás Park Péter éri pénzügyminiszter Nemzeti Bank el Beavatott hely

Az európai

A legújabb ki az egyes államok érkészletét és az ille-ó állam banky Franciaország (szé Bankkamatláb Bankjegyforgó Érkészlet . Angolország (szé Bankkamatláb Bankjegyforgó Érkészlet . Egyesült Államok Bankjegyforgó Érkészlet . Németország (szé Bankkamatláb Bankjegyforgó Érkészlet . Svédország (szé Bankkamatláb Bankjegyforgó Érkészlet . Olaszország (szé Bankkamatláb Bankjegyforgó Érkészlet . Csehszlovákia (szé Bankkamatláb Bankjegyforgó Érkészlet . Lengyelország (szé Bankkamatláb

Megk

áru
mind
árér

VOIT

KÖZGAZDASÁG

Angol megbizottak fontos pénzügyi tárgyalásokat folytatnak Budapesten

Uj fázis előtt a Viktoria-koncern szanálása. Az Anglo Austrian Bank budapesti főtáplépe beolvad a Magyar Általános Hitelbankba

Budapest, október 7. Az Uj Kelet tudósítójától. Szerda óta egy egész sereg londoni pénzügyes tartózkodik Budapesten, mint az összemolt Viktoria malomkoncern angol hitelezőinek megbizottai. Mint ismeretes a Molinum R. a szanálás érdekében többféle tervet terjesztett az angol hitelezők elé. Az erre vonatkozó tárgyalásokat most Park Péter volt orosz pénzügyminiszter vezeti, a Rothschild bankházat pedig Sáfai képviseli. A Molinum részvénytársaság külön bizottságot delegált az angolokkal való tárgyalások levezetésére, de ezenkívül Park Péter éri t. szét keresztet Bud János pénzügyminiszterrel és Popovics Sándorral, a Nemzeti Bank elnökével is.

Beavatott helyről nyert értesülés szerint,

amint a megállapodás létrejön a Molinummal, Park Péter tovább folytatja tárgyalásait a Magyar Általános Hitelbankkal az Anglo-Austrian Bank budapesti főtáplépsnek a Hitelbankba való beolvadásáról. Ha sikerülni fog Scio-tovszky Tiborral és báró Korafeld Pállal a megegyezés, akkor az egész tárgyalási anyagot megával viszi Londonba, ahol az intézet központi vezetősége fogja szankcionálni a fuzióra vonatkozó tárgyalásokat.

Sáfai, a londoni Rothschild bankház megbizottja ma hosszas tárgyalásokat kezdett a magyar pénzügyminiszterrel a magyar kormány által a Rothschild bankhoz intézett ismert kérésről, amely tudvaleg a Duna-Tisza csatorna kiépítésére vonatkozik.

Az európai államok bankjegyforgalma

A legújabb kimutatások alapján közöljük az egyes államok jelenlegi bankjegyforgalmát, értékészletét és azon bankkamatlábát, amely az illető állam bankjegytörvényében van érvényben.

Franciaország (zept. 9 én)	Bankkamatláb 7 50 százalék
Bankjegyforgalom 55 458 m. frank	Értékészlet 6 465 1 " "
Angolország (zept. 15)	Bankkamatláb 4. százalék
Bankjegyforgalom 139 4 m. font	Értékészlet 152.7 " "
Egyesült Államok (zept. 7)	Bankjegyforgalom 1 364 2 m. dollár
Értékészlet 2 831 4 " "	
Németország (zept. 7)	Bankkamatláb 6 százalék
Bankjegyforgalom 3 101 6 m. márka	Értékészlet 2 202 6 " "
Svédország (zept. 15)	Bankkamatláb 4 50 százalék
Bankjegyforgalom 485.2 m. sv. kor.	Értékészlet 227.6 " "
Olaszország (aug. 20)	Bankkamatláb 7 százalék
Bankjegyforgalom 17.998 6 m. lira	Értékészlet 1.947.3 " "
Csehszlovákia (zept. 15)	Bankkamatláb 6 százalék
Bankjegyforgalom 6.859 2 m. cs. kor.	Értékészlet 2.411.5 " "
Lengyelország (zept. 10)	Bankkamatláb 10 százalék

Bankjegyforgalom	542 985 2 m. zlot.
Értékészlet	135 884.6 " "
Jugoszlávia (zept. 15)	Bankkamatláb 7 százalék
Bankjegyforgalom 5 638.5 m. dinár.	Értékészlet 4 195. — " "
Belgium (zept. 9)	Bankkamatláb 7 50 százalék.
Bankjegyforgalom 9 274.2 m. frank.	Értékészlet 388 9 " "
Ausztria (zept. 7)	Bankkamatláb 7 százalék.
Bankjegyforgalom 490.229.7 m. schilling	Értékészlet 189.978 2 m. "
Oroszország (zept. 16)	Bankkamatláb 8 százalék
Bankjegyforgalom 82.183 — m. cservonecz	Értékészlet 23.011. — m. cservonecz
Bulgária (aug. 22)	Bankkamatláb 10 százalék
Bankjegyforgalom 641 3 m. leva	Értékészlet 60 02 " "
Finnország (zept. 8)	Bankkamatláb 7.50 százalék
Bankjegyforgalom 1 302 8 m. márka	Értékészlet 13 152.2 " "
Magyarország (zept. 15)	Bankkamatláb 6 százalék
Bankjegyforgalom 403 011 7 m. pengő	Értékészlet 169 437.7 m. "

Fizeletképtelen lett Európa egyik legnagyobb faipari vállalata. Budapestről jelentik: Egész Európa tőpiacán nagy feltűnést keltett a müncheni Rosenberg Testvérek-cég összeomlása. A cégnek ügyszólván Európa összes országaiban voltak érdekeltségei, főleg Romániában és Csehországban. A Rosenberg Testvérek közveitették nemrég a Foresta nagy részvénytársaságnak egy angol csoport részéről kölcsönt és ők maguk is nagy érdekeltséget vállaltak a Foresta faüzemében. Magyarország faipari köreiből élénken kommentálják a Rosenberg Testvérek cég összeomlásáról szóló hírt. Az a vélemény alakult ki, hogy az összeomlás a Forestát nem fogja érinteni, mert az utóbbi időben alkalmazott igazgatók működnek a vállalatnál. A cég összes passzívája 40 millió svájci frankot tesz ki. Megelőzőleg a Rosenberg érdekeltséghez tartozó romániai Silvica részvénytársaság szintén fizeletképtelenséget jelentett be és ennek a társaságnak a passzívája 360 millió lejre rug.

Ujabb ipari kedvezmények és működési engedélyek. Bukarestből jelentik: A legfőbb iparügyi bizottság legutóbbi ülésén az alábbi vállalat részére javasolta az iparpártolási törvényben biztosított kedvezmények megadását: Mária Racoti olajgyár Kővárremete, Szatmármegye. Működési engedélyt javasolt a bizottság a Múmalom részére Homoród és a Stern Herman és Fia Múmalom részére Szilágyvesh. A bizottság javaslata fölött a legközelebbi minisztertanács fog dönteni.

Redukálják Anglia vasúti forgalmát. Londonból jelentik: A "Daily Mail" arról ad hírt, hogy az angol kormány körömben felvetődött az a terv, hogy a vasúti forgalmat 30-50 százalékkal redukálják, hogy ezáltal a vasutak szénszükségletét biztosítsák.

A vállalatadóbevallások beadási határideje. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium a kereskedelmi minisztérium által hozzá intézett kérdésre közli, hogy 1927 ben az összes ipari és kereskedelmi vállalatok kötelesek lesznek adóbevallásaikat legkésőbb február végéig benyújtani, miután az adótörvény 90. szakasza ezt a terminust jelöli meg. A pénzügyminisztérium egyben felhívja a kereskedelmi minisztérium figyelmét arra, hogy ezt a határidőt semmilyen körülmények között sem fogják a jövőben meghosszabbítani.

A közép-európai jegybankok együttműködése. Bécsből jelentik: A közép-európai gazdasági konferencia elnöke Reich Richárd dr. volt miniszter, az osztrák nemzeti bank elnöke és az osztrák postatakarékpenztár kormányzója ma a következő nyilatkozatban változta a közép-európai jegybankok együttműködését: „A jegybankok együttműködését eddig himondottan nemzetközi kérdésnek fogták fel, azonban ma már be kell ismernünk, hogy első sorban a szomszédos államok jegybankjainak együttműködésére van szükség finansziális szempontból. Meglehetősen állapíthatom meg, hogy Közép-európában már sok relációban fennáll ez az együttműködés. Az osztrák nemzeti bank foként a magyar nemzeti bankkal áll barátsá-

Tőzsde

A belföldi piac az irányzat továbbra is lauha vonatott forgalom mellett. A zürichi utóban a lej 270-es zárlat után 271-re javult. Az árfolyamok a következők:

Devizák	Valutapiac 1926 Október 7 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Paris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3600-3680	—	—	670	3685	13794	13697	653 ³ / ₄	1931 ¹ / ₂
N. york	187-189	517 ³ / ₄	517 ¹ / ₂	3468	190	71410	70880	3385	—
London	925-928	251170	251160	168 ¹ / ₄	923	3464 ³ / ₄	3439 ³ / ₄	164275	48518
Páris	540-545	1487 ¹ / ₂	1492 ¹ / ₂	—	532	2060	2045	9800	287 ¹ / ₂
Milano	730-735	1972 ¹ / ₂	1935	133	735	2750	2532	130	382
Prága	560-565	153230	1532 ¹ / ₂	—	568	2114 ³ / ₄	2099 ³ / ₄	—	296 ¹ / ₄
Budapest . . .	375-380	7245	7245	—	2680	—	6928	47410	—
Belgrád	—	914	914	—	340	1261	1252 ¹ / ₂	5985	177
Bukarest . . .	—	270	270	1825	—	378	378 ¹ / ₄	1797 ¹ / ₂	52 ¹ / ₂
Varsó	—	58	53	—	—	7940	7830	315	—
Bécs	2660-2680	7300	7300	—	2700	10072	—	477 ³ / ₄	—
Berlin	—	12327	12327	—	4560	17007	16879	806	—

Száz lel árfolyama: Zürich 271, Paris 1825, Budapest 37800, Bécs 37825, Prága 1797¹/₂.

Megkezdődött

áruraktárunk minden elfogadható árért való árusítása.

VOITH & Co

Cluj

október 8

Régiség Zongorák, régi- is a legolcsóbb

Ernyő artmányu ernyő-forrása.

Cukorka (5%) ég a legmegbiz- nek, csemege és vé.

ut 4). Bel- és söbb napiáron

átó helyek

rfi, női divat csöb női- és

mük, kalapok, puloverek leg-

Szövet Férfi és női nak, bélesárúk,

Kötött szövött zsebkendők, lamint vásznak

Cipő legességek, hó

Illatszerek imök és köt- borotváló por

ukorka (5%) őrségi épület. ingyen sors-

ött

ve vezetősege

pek unnak Athelyesett szint Cser- be, ahonnan os, Szecsa-

n mest si- nisztérium- zárinpek- radicloban dályezni a kormány vizsahelye- nek, amely akik a libe- ól.

ocsik Bazár- nd 17.

tása

al

rice. ima.

lesz.

li fel

gos kapcsolatban. A jugoszláv jegybankkal is élénk üzleti összeköttetés alakult már ki, míg a többi közép-európai jegybankokkal is a fejlődés útján van az együttműködés. A kooperációnak nagy fontossága van a lelkiismeretlen spekuláció letörésében, a valuták kölcsönös védelmében és a fizetési forgalom meghöny nyítésében.

Uj reformok a bécsi tőzsdén Bécsben tegnap ejtették meg a tőzsde elnökségebe való pótválasztásokat. Elnökké megválasztották Julius Siert, alelnökké Felix Strausk. Az új elnök kijelentette, hogy mindenképp az árfolyamjegyzéseket sillingekben fogja ezentúl kiadani, bevezeti a külföldi értékeket, a határidőüzletet és meghonosít több újfajta tőzsde-szokványt.

A francia-román kereskedelmi kamara felhívást intéz a romániai vállalkozókhoz. Párisból jelentik: A francia-román kereskedelmi kamara igazgató tanácsa tegnap ülést tartott, amelyen Luis Martin francia nyugdíjügyi miniszter, a kamara elnöke kifejtette annak szükségét, hogy a romániai vállalatok minél előbb vegyék fel a kapcsolatot a francia román kamarával, hogy a két ország közötti külkereskedelem kimélyítése érdekében a kamara megfelelő működést fejthessen ki. Az ülésen elhatározták, hogy ilyen irányú megkeresést fognak intézni a romániai ipari és kereskedelmi vállalatokhoz.

Ismét rekerdtermése volt Ausztriának. Az osztrák földművelésügyi minisztérium most adta ki az idei termésbecslést, amely a kedvezőtlen nyár ellenére az aratási eredmény az 1925. évi rekerdterméssel egyenlőnek tűnteti fel. A bucsatérés 1926-ban mennyiségére 7 százalékkal kedvezőtlenebb, mint tavaly, de a minőség lényegesen jobb. Az idei bucsatérés a belföldi szükséglet 50 százalékát fedezi. A rosztermés kevésbé kedvező, mint a múlt évben és 1925-höz képest 12 százalékkal kevesebb, mégis elegendő a belföldi szükséglet 98 százalékának fedezésére. Rendkívül kedvezőnek tünteti fel a hivatalos kimutatás az idei árpa- és zabtermést.

Szerkesztői üzenetek

S. I. Camas. Salyosan tévedni méltóztatik. A cikkek éppen ellenkező tendenciája volt: azt kívánta, hogy mindezek, akiket hivatásuk a nép oktatására, vagy irányítására utal, beszéljék a nép nyelvén és ezen igyekezzenek javítani és kulturát szerezni számukra. Tessék a cikket újból elolvasni.

W. S. Chisineu. Fennáll és van nyilvánossági joga. Négy középiskola végzettsége kell hozzá és megfelelő előképzettség a bibliai és talmudi ismeretek körül. Vizsgázni pedig Bukarestben kell egy vegyesbizottság előtt, amelynek elnöke Niemcewicz országos főrabbi.

Sz. S. Iparra oktatják a fiatal és egyben talmudi ismeretekre. Azonfelül szigorúan ügyelnek rájuk, hogy erkölcsös életmódot folytassanak. Az egyesület neve: Tora im drech eroc. Fölvesznek tízenhárom és tízenhat év közötti egészséges ifjakat, szegénykorúkat is, akik a manna teljesítő épessége arányában kapnak hoztot is. Egyelőre szabóruhelye és asztalosműhelye van. Felüljön a főrabbi átushoz, Icdud mare.

Erdéklődő. 1. Nem zsidó. 2. Végleg eltávoztak a Haggibborból. 3. Egy sem zsidó.

F. Löwy, Viseul de sus. Ruth Klára Nagyváradon lakik és nem asszony.

M. Jeró Petrovici. A fordítások nem sikerültek. Próbálkozzék talán mással.

Egy régi előfizető, Alba Julis. Németországban és Olaszországban is vannak olyan ipari, műszaki, erdészeti és más ilyen természetű felsőbb iskolák, amelyekre hat, sőt négy középiskolai osztály elvégzése után be lehet iratkozni. Közlebbiért tessék a brassói német konzulátushoz, illetve a bukaresti olasz konzulátushoz fordulni.

L. Daniel, Deva. A levelet áttettük a Zsidó Jogvédő Irodához, amely interveniálni fog a táblánál az ügy rendezése érdekében Gyors eredményre azonban, sajnos nem biztosíthatjuk, mert arra való tekintettel, hogy a kormány újabb állampolgársági jelentkezést fog elrendelni, a bíróság is várakozó állásponton van a felelőzések letérgyalását illetőleg.

H. Saul, Sirta. Köszönetnyilvánítást csak fizet...

tett közleményként adhatunk közre a kiadóhivatal intézkedésére.

Sz. Ferenc Satu Mare. Wanderbilt Széchenyi Lászlónak a washingtoni magyar követség (Legation Hungarion) címén írhat.

SPORT

Mikor vonják le a TAC zsidói a konzekverciát? Az elmúlt heti Kadima—TAC bajnoki mérésén kinos és felháborító incidens történt, amely mellett azonban a temesvári szak- és napisajtó minden megjegyzés nélkül tért napirendre. A két együttes találkozását nagy érdeklődés előzte meg és a Kadima formajavulását tekintve, heves küzdelemre volt kilátás. Mindkét egyesület táborát teljes számban vorult ki a sportterre. A játékok hevében a TAC egyik vezetője tagja, aki a küzdelem a kepi mögöl figyelés, bizonyára egyesületének gyatra játékától felbőszítve lordította magát a Kadima-játékosok felé: „Pfüj, piszkos, bűdös zsidók!” Az incidensenek — amely egyébként több-kévsébb megszokott dolog és nem érdemelne különösebb figyelmet — az kölcsönös speciális szomatot, hogy a TAC tagjainak, sőt vezetőségének róme is — zsidó. Amint értestültek, a zsidó ur — a TAC zsidói között uralkodó politikai hangulatra való tekintettel — leronta az eset konzekverciát és bejelentette kilépését. Önként addik természetesen a kérdés, hogy mit keressék ilyen körülmények között a TAC-ban a zsidók, amikor Temesváron egy szépen prosperáló zsidó egyesület működik. És miért teszik ki magukat ilyen brutális inzultásoknak ezek az urak, ha munkájukat egy zsidó egyesület keretei közt is kifejtethetik.

Esser cigyár keres Clujon A jánlakatok „Szép kereszt” jelige alatt Rudolf Mosse, Oradea küldendőt.

A FILM

Filmiskolák Budapestben

A magyar szaklapok értesítése szerint Budapestben az eddigiekén kívül még egy filmszakiskola létesült és tanítványokat naponta felvesz. Az iskola pontos címát is közlik. Magyarországon jelenleg teljesen szünetel a filmprodukción és legújabbban is állami segéllyel, különböző adókból befolyó pénzekkel igyekeznek magyar filmeket készíteni. Filmek nem igen készülnek, de a filmiskolák szaporodnak, amelyek csábítják a fiatal legényeket és lányokat... Csábítja őket a film és vízi a züllésbe.

Rodolpho Valentino és a babona. A párisi Comedia egyik munkatársa igen érdekes beszélgetést folytatott a napokban egy Párisban élő hírnév spanyol festőművésszel, Federigo Beltran y Masses el, aki a nemrég elhunyt Rodolpho Valentino egyik legjobb barátja volt.

— 1924-ben, newyorki kiállításom idején, ismerkedtem meg Rodolpho Valentinoval — kezdte visszamélekezéseit a spanyol festő — és ebből az ismeretségből csakhamar a legmélyebb barátság fejlődött ki. Hat hónapig éltem Los Angelesben és Hollywoodban Valentino mellett és ez a félszentűdörök felajánlhat tlen leez számomra. Valentino a leggyeszerűbb és legbájosabb emberek egyike volt.

Hollywoodi palotája, pompás kert közepén, pazar fényűzésű volt. Rodolpho azonban csak a munkának állt, ha filmezett, akkor 5 órákor kelt fel hajnalban.

Los-argelsei tartózkodásom idején történt meg Valentinonak Natasa Rambovától, első feleségétől való elválása. Sok gondot okozott retem, hogy Valentino nagy lelki szenvedéseken ment keresztül ebben az időben. Egy reggel úgy találtam íróasztalánál, amint éppen bucsuzólólevélét fejtette be és a lántárához illesztette revolverét. Kitéptem tőle a fegyvert és erőszakra ráfordítottam. Valentino ekkor sirva borult karjaimba.

Mintha érezte volna horai halálát a következőket mondogatta: „Fistaleágom és erőm teljében szeretnék eltűnni, ha lehet, valamely véletlen baleset alkalmával.”

Ki gondolta volna, hogy nemsokára éppen egy apró kis vaktélmegetegedése vigye sirba ezt a világhódító férfit?

Rodolpho nagy onbabonás volt. Különös szeretettel viseltette a bigyók iránt, úgy, hogy autójának elején is egy ezüstből vert kobrakigyó díszelgett.

SZINHAZ MŰVÉSZET

Adler Nándor hegedűhangversenye. Holnap este 9 órai kezdettel tartja Adler Nándor hegedűművész egyetlen hangversenyét az unitárius gimnázium dísztermében, Dr. Keppichné Molnár Irma urhölgy közreműködésével. Műsorán Paganini híres hegedűversenye, Wieniawski Faust fantasiája, Händel 4. k. Sonatája és kisebb darabok szerepelnek. Ritka művészi élvezetet fog nyújtani Dr. Keppichné játéka, ki Beethoven d-moll zongoraszonatáját fogja eladni. A hangverseny iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg; jegyek előre válthatók az Adler üzletben Szentgyház-u. 5.

Heti műsor
Péntek: Nagytakarítás. (2. alkalom, Napi bérlet 12 B. Sorozat 74.)
Szombat este 7-kor: Nagytakarítás (Napibérlet 13 A. Sorozat 75)
Szombat este fél 10-kor: Muzsikus Ferkó (Lengyel Irén, Neményi, Tolnay, Ihászsal. Bérlet-szűret. Sorozat 76)
Vasárnap délután fél 3-kor: Darázsésszek. (Le-szállított helyárok. Neményivel. Sorozat 77.)
Vasárnap délután 6-kor: Muzsikus Ferkó (Lengyel Irén, Neményi, Tolnay Andor, Ihászsal. Rendes helyárok. Sorozat 78.)
Vasárnap este 9-kor: Ersekita (Karácsonyi Ilve, Tolnay Andor, Ihászsal. Napibérlet 13 B. Sorozat 79.)

Mozik műsora október 8-án
Előadások minden mozgóban d. u. 3 kor kezdődnek

Select-mozgó
Október 8-án mutatja be utoljára
Végzetes első szerelem
Nagyszerű dráma, 8 felvonásban. Főszerepben Henry Krauss és Ninna Vanna. Transfilm

Urania-mozgó
Október 8-án utoljára
Férfiak vágyai
Szenzációs dráma, Genne Wrights „Pandora La Croix” c. regénye után. Főszerepben a „Viharmadár” filmből ismert Milton Sils és Viola Dana

Apollo-mozgó
Zeppelin
Látványos film. Monopol Ulpia

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszerű közlésnél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állás-keresőknek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja ábra fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Allást keres egy fiatal segéd, ki a fűszer, üveg, vas, porcellán és festék-szakmában kellő jártassággal bír. Cim: Hőnig Jenő, Ludeoul de Mures.

Használt zsákok, minden oldalra vesz és elad Schulz Dawid, Timisoara. Pcsyar utca 24. Telefon 22-40. 1276

Kitűz: 8 minőségű **bivalytoj** garantált 1926 október hó 1-től házhoz szállítva is kapható: Schwartz Ignác, Cal. Decebal 36.

Jobb házból való intelligens zsidó leány gyerekek mellé vagy házi lányokat ajánlunk. — Leveletet „Szolid” jeligére a kiadóba kér. 1836

Hirdessen az Uj Keletben!

Cur-Salomban eladnám 1800 számú 3 dunamos A csoportbeli házhelyparcellát kedvezményes feltételek mellett. Információt nyújt „Cur-Salom” ügyvezetősége, Arad, Str. Eminescu No 89. 1822

Lakótársnő kerestetik zsidó családnál különbujára u butorozott szobába a Fötér közelébe. Cim a kiadóba.

Házitanítónak ajánlunk 2-3 gyerek mellé héber, román, magyar, német és jidés nyelvet bíró fiatalember. Leveletet „Becher” jeligére a kiadóba kér. 1885

Intelligens izr. minő elfogad teljes állásra zongorahasználattal és tanítással jó családból való leányokat. — Oradeamare, Beethy Ödön-utca 42, I. emelet 7. Berger Antalné.

Szerkesztőség adóhivatal
1926 október
ama páratlan olvasó
mert visszakap sára, előfizetés minden számát talál, amelyet kedők a náluk százaléka erejéig adnak el. Ily
viss
a
amit az Uj Kelet az ország leg Uj Kelet szel
sőt h
az Uj Keletre kiadást jelent szelvények r 125-130 leir
ny
te
Ezt a páratlan vezményt am tathatjuk olva az ország tel áll. A lsb történt kötele a szelvények pénztárnál k ténylegesen v ben pénzt.
Teg
k
és meg fog rendszer rév Erdély legjobb több napilap
A mai sze